

שבועות תשע"ט

רב יצחק מירסקי כ"ו סיון תשע"ט יסוד שביסוד לעומר

דברים פרק טז פסוק י': וְעִשִׂיתָ חַג שִׁבְעוֹת, לַה' אֶ-לֵהִי--מִסֹּת נְדָבַת יְדָךְ, אֲשֶׁר תִּתֵּן: כַּאֲשֶׁר יְבָרְכֶךָ, ה' אֱלֹהֶיךָ.
נקדים מספר שאלות:

- 1) למה חג השבועות נקראת בתורה על שם דבר שאינו מבטא את המהות שלו, כמו חג המצות על שם המצות, חג סוכות על שם הסוכה וכו'?
- 2) למה אנשי כנסת הגדולה שינו מלשון התורה, ובתפילות הכניסו "זמן מתן תורתנו".
- 3) שאלת הרמ"א מפאנו, הריב"ש ומהרש"א (שבת פח): לפי החשבון, מתן תורה היה ביום ה- 51, ולא בחג השבועות: לפי הסימנים א"ת ב"ש (מובא בשו"ע אורח חיים תכח ג), היום שבו חל א' דפסח, חל גם תשעה באב, יום שחל ב' דפסח חל בו שבועות. לפי המסורת, י' ניסן באותו שנה היה שבת, שבו הכינו את קרבן הפסח (זו אחת הסיבות שהיא נקראת שבת הגדול).. אם סופרים חמישים יום מתחילת הפסח שהיה באותה שנה ביום חמישי, ואם נוסף יום שמשה הוסיף מעצמו, ונפעיל את כלל הא"ת ב"ש, חג השבועות חל ביום ששי. אבל הגמרא (שבת פו) – "ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל" אז חג השבועות יום מתן תורה אינם באותו היום (וקשה איך חז"ל ייחסו את זמן מתן תורתנו לחג השבועות)

על השאלה השלישית, המהרש"א מתרץ שבעצם אנו חוגגים את ההכנה למתן תורה, שהיא העיקר. בו ביום, בו' סיון נשלמו כל ההכנות. בלי 50 יום של הכנות, לא היו ראויים לקבלת התורה, כמו המשנה בפרקי אבות (ג:יא) "רבי חנניה בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת".

זמן חירותנו

שאלה נוספת: למה בחג המצות, אשכ"ח קבעו לשון "זמן" חירותנו, לעומת ר"ה שנקטו לשון "יום" הזכרון, ולא "זמן" זכרונותנו?

על זה תירץ רב יהושע אבן שועיב (חי לפני כ-800 שנה): כשחג מתפרש למשך כמה ימים, אז נקטו לשון "זמן", משא"כ אם זה רק יום אחד, כמו ר"ה, נקטו לשון "יום".

לפי זה נשאל על חג השבועות- הרי זה רק יום אחד, אז למה נקטו לשון "זמן"? "י"ל ע"פ דברי המהרש"א הנ"ל, שהחג כן התפרש על תקופה של 50 יום, ועל זה חוגגים את זמן מתן תורתנו. נלמד מכאן שחג השבועות היא החג היחידה שהכנה עברה היא חשובה. גם הרמב"ם בכתביו רמז לספירה למתן תורה שכדי להגיע למתן תורה, צריך להתעלות על ידי הספירה.

כך אמר גם הבן איש חי: האותיות שקודמות לת-ו-ר-ה, הם ש-ה-ק-ד, כלומר קדושה, שהיא תנאי לקבלת התורה. לפי זה, ענינו על שאלה מספר 1, ש"שבועות" היא אכן מהות היום, שהספירת השבועות היא הכנה לקב"ה"ת.

ספר החינוך (מצוה שו) שואל במצות ספירת העומר: אם אנו מצפים לאירוע מסוים, יותר נכון לספור לאחור: "היום עוד 50 יום למתן תורה. למה סופרים קדימה? ולמה סופרים גם ימים וגם שבועות?" .. כך וכך ימים עברו מן המנין, ואין אנו מונין כך וכך ימים יש לנו לזמן, כי כל זה מראה בנו הרצון החזק להגיע אל הזמן", פירט 7 ימים היא מתאימה ליחידים כגון זב, זבה, נדה, ומצורע. אבל לציבור, מדובר על הכנה יותר גדולה, ולכן צריך 7 כפול 7.

כתשובה לשאלה מספר 2 – למה חז"ל שינו מלשון התורה: נתרץ על פי דברי ר' יצחק מברדיצ'ב ע"פ העיקרון של "כל צד משתבח במעלת חברו". הגמרא אומרת (ברכות ו.) "ומי משתבח קוב"ה בשבחייהו דישראל אין דכתיב (דברים כו) את ה' האמרת היום >וכתיב< וה' האמירך היום אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ".

גם בחג הפסח, הקב"ה קורא לו בתורה "חג המצות" ומשתבח בחפזון ובהכנת המצות של בני ישראל, וישראל משתבחים על ה"פסח", שה' פסח על בתיהם במכות.

ה"ה בחג השבועות, ה' משתבח בהכנה ובספירה שלנו לקראת מתן תורה, ולכן קורא אותו חג השבועות, ואנו משתבחים במתן התורה, המתנה שה' נתן לנו.

ככל שנכין יותר, כן נתעלה

הנצי"ב (כמה מקומות) כל שמשקיעים יותר, כך משיגים יותר, וזה כון לגבי ההכנות שלנו עבור זמן מתן תורתנו.

עוד ראייה למושג של ההכנה רואים מהגמרא בב"מ פה: "כי הוו מינצו ר' חנינא ור' חייא אמר ליה ר' חנינא לר' חייא בהדי דידי קא מינצית ח"ו אי משתכחא תורה מישראל מהדרנא לה מפילפולי אמר ליה ר' חייא לר' חנינא בהדי דידי קא מינצית דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל מאי עבידנא אזלינא ושדינא כיתנא וגדילנא נישבי וציידינא טבי ומאכילנא בשרייהו ליתמי ואריכנא מגילתא וכתבנא חמשה חומשי וסליקנא למתא ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי ומתנינא שיתא ינוקי שיתא סדרי ואמראנא להו עד דהדרנא ואתינא אקרו אהדדי ואתנו אהדדי ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל היינו דאמר רבי כמה גדולים מעשי חייא"

שואל המהרש"א, למה רב חייא צריך לצוד צבי כדי להשיג קלף? שיקנה קלף בשוק! מתרץ המרש"א שכל שנקדים את הקדושה, כך נשיג יותר קדושה, אם דואגים שהקדושה תבוא מן היסוד, אז היסוד יהיה קדוש.

נעשה ונשמע

היתה קבלת תורה נוספת בזמן אחשוורוש, ובמגילה כתוב "קיימו וקיבלו היהודים". נשאלת השאלה, האם ה"נעשה ונשמע" שאמרו בני ישראל בזמן מתן תורה היתה דווקא בזה הלשון, או שזה גם היה כמו השני, קיימו וקיבלו בצורה יותר פאסיבי? רב חיים שור בספר תורת חיים אומר שזה היה דווקא לשון נעשה ונשמע, כדי לתקן את "נעשה ונשמע" אחרת. "זרח משעיר למנו" לפי המדרש, הקב"ה פנה לאומות העולם לראות אם הם מוכנים לקבל את התורה. "נעשה" היא כנגד עשו שהיה "עשוי" כבר בעת שנולד. "נשמע" היא כנגד הישעאלים וישמע אלהים את-קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל-הגרגר מן-השמים ויאמר לה מה-לך הגרגר אל-תיקאי כי-שמע אלהים אל-קול הנער באשר הוא-שם (בראשית כא)

שואלים העולם, אם באמת ה' הציע את התורה לאוה"ע למה אנו מברכים "אשר בחר בנו מכל העמים" ת הרי גם בחר בהם? יש לתרץ שה' לא באמת הציע להם ולא בחר בהם בתור מקבלי תורה. אם באמת היתה זה הצעה, אז היה מראה להם את הדברים הנעמים שבתורה (עונג שבת וכדו') כמו כל אדם שמנסה למכור חפץ מסוים, מראה ללקוח את הדברים היפים שבו. ה' רק הראה להם את הדברים הקשים, אז באמת בחר בנו דווקא עם הצעה אמיתית.

הקשר בין מתן תורה וירושלים

כדי שבנ"י יהיו ראויים לתורה, דרוש אחדות, כמה שנאמר "ויחן שלם ישראל כנגד ההר" כאיש אחד בלב אחד. במצרים, פרעה ניסה להפריד בין היהודים, בגזירה שלו שלא לתת תבן. זה הכריח את בני"י להתפזר בכל הארץ לחפש תבן, ולא להיות ביחד.

בימינו, הקב"ה ראה שאנו מתקשים בחיבור לפני מתן תורה, והמציא לנו שבוע לפני שבועות, את יום שחרור ירושלים, שאיחד את כל עם ישראל בצורה ייחודית. מה מייחד את ירושלים?

ירושלים נקראית "עיר שחברה לה יחדיו". הגמרא בחגיגה בירושלמי (פ"ג ה"ו) א"ר יהושע בן לוי (תהילים קכז) ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו עיר שהיא עושה כל ישראל לחברים. הפשט הוא שברגל יש לכלם סטטוס של חברים. הגמרא בב"ק (לג:) רבי יהושע בן לוי ירושלם הבנויה וגו' עיר שמחברת ישראל זה לזה. שמי הפירושים משלימים זא"ז – היות ויש לכל אחד חזקת חבר, אפשר לכולם לאכול יחד וממילא זה "עיר שמחברת ישראל זל"ז".

התורה חייבת "יחדיו". הרי אין אדם יחיד שיכול לקיים בעצמו יותר מכ- 200 מצוות. אותה אחדות חוזרת בכל שנה, עד כדי כך שאומרים בשם רב אלישיב זצ"ל שכמו בזמן מתן תורה לא היו חולים בתוך בני"י שנא' וכל העם רואים וגו'", ה"ה בחג בזה"ז. יש לכוון את השם של החולה בזמן קריאת עשרת הדברות.

למה ירושלים קשור ליחידיו? (1) וילכו שניהם יחדיו בעקידה (2) אברהם קרא לירושלים "ה' יראה". מלכיצדק קרא לו "שלם". כדי שלא יהיה תרעומת זע"ז בין יצחק לשם (=מלכיצדק), חיברו את השמות לאחד: "ירושלם". (אלף + ה"א = ו').

רשב"ץ, בספר מגן אבות על פרקי אבות: אה"ע קוראים לו ירושלם, וישראל קוראים לו ירושלים.

למה זה לא מקבל משקל של מילה רגילה, כמו "בגד – בגדים" אלא נקראת ירושליים?, רבינו בחיי אומר שזה מלמד שיש לו זוג, כמו אזניים, עיניים וכו'. זה מרמז שיש ירושלים של מעלה וירושלים של מטה. האלשיך אומר שכל הדורך בה למטה, מתעלה בו למעלה.

כתוב בתהילים: "ששם עלו שבטי י-ה" שואל רב שמשון רפאל הירש, למה לא כתוב "לשם" עלו עם ל' כי באמת הימצאותם שם גרם להם להתעלות, כלומר ששם, בירושלים באמת עלו במדריגה..

יש סיפור עם ר' שלמה זלמן כהנא שסייר עם האפפיור בירושלים. כשהעלו את עניין הבעלות על ירושלים, האפפיור ציין שיש בנו מחלוקת. ר' שלמה אמר לו, הרי במחלוקת קרח, לא היה מספיק להעניש את קרח ועדתו, אלא היה צורך להוכיח שה' בחר באהרון. לכן מטהו פרח. הוא הראה לו – תסתכל איפה ירושלים פורח (בחלקו המערבי) כנראה זה ראייה שהוא שייך לנו. האפפיור לא היה לו מה להשיב.

מה המשותף בין ירושלים למתן תורה? ששניהם לא הוזכרו בתורה. למה באמת ירושלים לא הוזכרה בתורה כמקום המקדש? הרמב"ם (מתרץ 1) שאז הגוים היו באין לכבוש אותה (2) אז הגוים היו באים להחריב אותה, כשהיו מבינים את הערך שלה לעם ישראל. (3) השבטים היו רבים ביניהם כדי שיהיה בחלקם.

לרוב, ירושלים נכתב חסר בתנ"ך. מתי ירושלים יהיה מלא=שלם (בצורת כתיבתו?) רד"ק – כשיימסר למלך, לאדם אחד, ולא לקבוצות. (הרב רמז לנשיא טראמפ).

מגילת אסתר היא אחת המקומות היחידות שבו נכתבה ירושלים מלא. למה? כי מרדכי ידע שעתיד לבוא יתבטלו כל ספרי התנ"ך חוץ מחמשה חומשי תורה ומגילת אסתר (ירושלמי מגילה פ"א ה"ה). הוא הכין אותו שיהיה שלם לזמן ביאת משיח צדקנו, שיבא בב"א.